

מראי מקומות - יבמות

סז:

א. אין חוששין למיעוטא

פרש"י (בעמוד א') דשמא נקבה היא, ואת"ל זכר, שמא תפיל. וכ' הש"ש (א', י"ח) דאין הכוונה בזה להתיר משום ספק ספיקא, דלא אמרי' ספק ספיקא אלא היכא דב' הספקות הוו ספיקות שקולים, וכאן הרי ספק מפילות אינו ספק השקול. וגם ק' לומר דמשום ס"ס הוא, דהדין ס"ס אינו תלוי בתנאים דנח' באם חיישינן למיעוטא או לא, דכ"ע ס"ל דס"ס מהני. אע"כ אין כוונת פרש"י לס"ס, אלא כוונתו דמשום דיש מיעוט מפילות הוי רוב.

ב. לימא דר' נחמן תנאי היא

כ' הערוך לנה, דלכאור' רק לר' נחמן גופי' תנאי היא, דרק משום דאינם יכולים למחות, הוא דמהני תקנתא להאכיל העבדים, אבל אם היו יכולים למחות, א"כ יצא דאין להם אלא קנין פירות [כמש"כ רש"י], וכבר כ' תוס' בריש פרקין דאכילת פירות גרידא לא סגי כדי להאכיל לעבדים תרומה, ואפי' אם קנין פירות כקנין הגוף. אולם, דייק ממה שכ' רש"י (ד"ה לימא) דע"כ לת"ק אינם רשאים לחלוק עד שיגדילו, ולא כ' רש"י דלת"ק יכולים למחות, מבואר דהת"ק לא ס"ל לכל התקנה, אלא דאין חולקים כלל. אבל לכאור' צ"ע, דהא אם יכולים למחות, שפיר יכול לסבור דלא יאכלו העבדים, ומשום דיש להם רק קנין פירות. וע"ש שביאר מה הי' הוכחת רש"י לומר כן, וסיים "ולפ"ז צ"ל דס"ל לרש"י דהיכא שיש קנין פירות לבד מאכיל עבדיו תרומה".

ג. וכגון דאיכא בן בהדי בת... אי האי דמעברא בן הוא, לא עדיף מהאי דקאי

הק' הרשב"א, הא עדיף ועדיף, שהרי מדאורייתא יש להעובר ירושה, וא"כ מדאורייתא אין עבדים יכולים לאכול, שהרי עובר אינו מאכיל. ואיך מאכילין העבדים ע"י תקנה דרבנן דהנכסים להבת, אם מדאורייתא אינם אוכלים תרומה. ות"י "ואפשר לי לומר דמאן דמוקי לה בהכי סבירא לי כר' חסדא דאמר בפרק האשה רבה, דב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה, ומפקינן תרומה לחולין, ומשום תקנת העבדים ותקנת היורשין, כי היכי דלא ליתכחיש, וצ"ע". (ולכאור' כוונתו דס"ל דעקרו אפי' בקום ועשה.)

ד. קנין כספו אמר רחמנא והאי קנין דאחיו הוא

ע' תוס' שהאריכו בביאור המקור דאשת כהן אוכלת בתרומה, וכ' דבבבלי הובא קרא דקנין כספו, אבל בספרי אי' דהמקור הוא מ"כ טהור בביתך יאכל אותו", וכ' תוס' דדרשה דספרי אסמכתא בעלמא הוא. וע' ברש"י בקדושין (:) דכ' דהא דנשואה אוכלת בתרומה הוא משום קרא דכל טהור בביתך

[ודלא כהספרי דכ' להדיא דבא לרבות אפי' ארוסה]. ומדברי רש"י מבואר דלא כהתוס', אלא דגם דרשה דכל טהור בביתך דרשה גמורה היא, וצ"ע למה צריך לזה, תיפוק לי' מדין קנין כספו. וביאר בשיעורי ר' שמואל (קידושין אות קמ"ב) דמדין כל טהור בביתך ילפי' שיש לה דין עצמי לאכול, דהיינו שיש לה קדושת עצמה, ולא רק משום דין קנין כסף של בעלה. ויהי' נפק"מ מזה אם יכול לקיים דין נתינת תרומה לאשת כהן, דמה דמקיים הדין נתינה כשנותנים לעבד כהן הוא רק משום שיש לו לעבד דין יד רבו, אבל אין לו דין עצמי לקבל תרומה. אבל אם יתן לאשה, הי' שייך לומר דלא יצא דין נתינה שלו [דהא אין יד אשה כיד בעלה כמו בעבד], ולזה בא הקרא דכל טהור בביתך לומר דיש לה דין עצמי, ולכאור' יוצא דיהי' לה דין זה רק בנשואה, אבל לא יקיים דינו בנתינה לארוסת כהן [כמש"כ רש"י דקרא דכל טהור וכו' בנשואה מיירין]. וע"ש שכ' לבאר עפ"ז מח' רמב"ם וחינוך לענין עבד של עבד של עבד על דרך מה שהבאנו מהזכר יצחק לעיל בדף ס"ו.

ה. פרט לשומרת יבם

כ' הערוך לנה להסתפק בבת כהן שהיא שומרת יבם לכהן, האם אוכלת בתרומה או לא. (ולא ביאר ספיקו, ולכאור' תמוה, ממ"נ, הרי או היא אצל אביה או אצל בעלה, ומהו הצד שאינה אוכלת. ולכאור' צ"ל דאולי באמת אין היא לא בבית אביה ולא בבית בעלה, שהרי שומרת יבם בדרך כלל פסולה מבית אביה ואינה אוכלת מבית בעלה, וא"כ שפיר י"ל דאינה אוכלת. או דלמא, כיון שהיא ביני ביני, הרי יש לה החומרות של בית אביה וגם של בית בעלה, אבל אם ממ"נ אוכלת, או אינה פסולה מלאכול) וכ' להביא רא"י מהא דא"י בגמ' אי בת ישראל לכהן, ואי בת כהן לישראל, ולא נקט בת כהן לכהן, משמע דבכה"ג באמת אוכלת.

ו. קנין כספו אמר רחמנא

כ' הערוך לנה, תינח קידש בכספא, בשטר וביאה מאי איכא למימא, והביא דרש"י בכתובות (נ"ח) כ' דאתקש הויות להדדי. אבל הק' הערל"נ דעדיין יש להק' מעבדים, דתינח כשקונה העבד בכסף, אבל מה הדין אם ירש העבד או אם ניתן לו במתנה, מנ"ל דאוכלים. וכ' דצ"ל דלענין עבדים אין הפי' קנין כספו דהיינו דבר שנקנה לו ע"י קנין כסף, אלא קנין ששואה כסף אצלו, וא"כ לא אכפת לנו איך הי' נקנה לו. אבל א"כ ק', לימא דה"ה באשה כן, דכיון שהיא נקנית לו באיזה אופן שהוא, ממילא היא קנין כספו, ואוכלת תרומה. וביאר דאי"ז שייך באשה, דאינה קנין שלו דשואה כסף, וגם דא"כ לא הי' שייך למעט היבם, דהא עכשיו קנין שלו היא, וא"כ ע"כ כלפי האשה היינו קנין כספו דקנה ע"י כסף. וממילא שפיר צריך רש"י שם ללמוד שאר קניינים מהיקש (אבל צ"ע איך משתמע ב' דברים אלו מהפסוק).